

STUDIEHANDLEDNING

Att läsa klimatfiktiv skönlitteratur

Innehållsförteckning

Introduktion till cirkelledaren	4
Vem vänder sig studiecirkeln till?	4
Vad är syftet?	4
Vad är en studiecirkel?	4
Praktiskt om träffarna	4
Vad är bra att tänka på som cirkelledare?	5
Vad är klimatfiktiv skönlitteratur?	5
Hur läser man klimatfiktion?	5
Träffarna	6
Första träffen	8
Presentation	8
Vad är klimatfiktiv skönlitteratur?	8
Den första övningen	8
Avsluta den första träffen	10
Andra träffen	11
Incheckning för den andra träffen	11
Att diskutera klimatfiktion utifrån verket Där världen kallas skog	11
Avslutning av den andra träffen	12
Tredje träffen	13
Incheckning för den tredje träffen	13
Att diskutera klimatfiktion utifrån verket Minnet av vatten	13
Avslutning av den tredje träffen	13
Sista träffen	14
Incheckning för den sista träffen	14
Att diskutera klimatfiktion utifrån verket Drömmen om ett träd	14
Reflektion: Vad är klimatfiktion?	14
Avslutning av den sista träffen	15
Bonusträffarna	16
Till cirkelledaren, fördjupning	19
Mer material	21
Appendix – Checklistor	23

Introduktion till cirkelledaren

Hej cirkelledare, välkommen till en studiehandledning i att läsa klimatfiktiv skönlitteratur!

Vem vänder sig studiecirkeln till?

Studiecirkeln vänder sig till dig som är intresserad av klimatfrågor och vill lära dig mer om människans relation till naturen. Den är också till för dig som vill diskutera litteratur och läsning tillsammans med andra.

Ni i studiecirkeln behöver inte ha någon förkunskap kring kvalitetslitteratur och behöver bara ha en grundläggande förståelse för klimatförändringen. Det viktigaste är att ni är öppna för att lära er tillsammans.

Litteraturen i studievägledningen finns tillgänglig på svenska, i både tryckt form och ljudboksformat.

Vad är syftet?

Syftet med studiecirkeln är att ni ska bekanta er med klimatfiktiv skönlitteratur, diskutera klimatförändringarna och berika den egna läsningen genom diskussioner med andra.¹ Kärnan i studiecirkeln är läsningen och de gemensamma samtalen.

Vad är en studiecirkel?

En studiecirkel är ett sätt att lära sig tillsammans med andra, och dra nytta varandras kunskaper. Studiecirkelformatet passar läsning av klimatfiktiv skönlitteratur, eftersom klimatfiktion handlar om att genom nöjesläsning få upp ögonen för verkliga problem. Studiecirkeln är i sig själv ett sätt att tillskansa sig kunskap och insikter bortom den egna individen. Alla i gruppen får komma till tals och bidra med olika perspektiv på en och samma roman. Romanen kan växa och bli större än sina egna pärmars.

Praktiskt om träffarna

Ni behöver tillgång till en möteslokal där ni kan samtala ostört, alternativt kan ni skapa ett digitalt mötesrum där ni kan träffas. I övrigt behöver ni inget annat material. Det kan vara en bra idé att presentera vilka böcker ni ska läsa tillsammans redan i samband med det första mötet. Då får alla chansen att hinna få tag på böckerna.

Tidsangivelserna i checklistorna är att betrakta som förslag. Känn er fria att göra om upplägget på träffarna efter gruppens behov. Du som cirkelledare kommer att märka under träffarnas gång om ni behöver lägga mer eller mindre tid på något moment.

Prata fritt eller gå en runda? Det är härligt när samtalen kan flöda fritt mellan alla deltagare. För det mesta går det bra, men ibland kan det vara lämpligt att gå en runda för att alla i gruppen ska komma till tals. Ni kan gå ett varv i gruppen där alla i tur och ordning tilldelas ordet. Det lämpar sig utmärkt när ni inleder en

¹ Klimatfiktion är en genrebekrivning av litteratur som behandlar klimatförändringen och människans relation till naturen. Det rör sig ofta om dystopier, men kan även vara samtidskildringar. Det är vanligt förekommande med olika science fiction-element i bred bemärkelse, klimatfiktiv skönlitteratur spekulerar ofta kring vår framtid.

träff – eller när det är dags att avrunda. Det är också bra med en runda om du som cirkelledare märker att det mest är några enstaka personer i gruppen som pratar. Ett alternativ är att i stället ha en pingponggrunda. Det innebär att ordet inte går vidare till nästa person på tur, utan vem som helst i gruppen är fri att ta ordet när den förre talaren är klar. Ni börjar med en person, och sedan kan vem som helst ta vid, men ni följer inte någon fast ordning. Det är viktigt att gruppen är bekväm med att göra en pingponggrunda för att det ska fungera bra. Målet är att alla som vill ska få säga något.

Om ni genomför träffarna digitalt kan ni använda er av en annan metod där ni i stället ”skickar vidare ordet”. Ni går en runda och när en person har sagt sitt skickar den vidare ordet genom att säga namnet på en person i gruppen, som därigenom tilldelas ordet. Det kan vara ett praktiskt tillvägagångssätt när man till exempel saknar en cirkel där ordet naturligt vandrar vidare.

Om ni märker att tiden inte räcker till för alla intressanta diskussioner, eller att vissa får komma till tals mer än andra, kan det vara bra att sätta en timer så att alla får lika mycket utrymme att prata.

Vad är bra att tänka på som cirkelledare?

Även om det inte finns en given auktoritet eller lärare i en studiecirkel, fyller cirkelledaren en viktig funktion i att skapa en lärandemiljö där alla känner sig trygga och där deltagarna upplever att allas perspektiv och erfarenheter är lika mycket värda. I den här studiecirkeln har cirkelledaren även en viktig funktion att uppmuntra gruppen till att fortsätta utforska ämnet klimatfiktion från olika perspektiv, utanför träffarna. Mer information om vad man kan behöva tänka på som cirkelledare på ABF hittar du i kapitlet ”Till cirkelledaren, fördjupning” på sid 19.

Bekanta dig med ABFs e-tjänst Som cirkelledare får du tillgång till ABFs e-tjänst där du ska rapportera deltagarnas närvaro. I e-tjänsten kommer du också att fylla i gruppens gemensamma arbetsplan där ni anger vad och hur ni ska lära er.

Vad är klimatfiktiv skönlitteratur?

Det kan kännas tråkigt att tänka på teorier eller begrepp när man bara vill läsa och diskutera böcker. Det viktigaste är inte heller att kunna alla rätta termer. Litteraturen som presenteras i den här studiehundledningen har på olika sätt en tydligt framträdande klimattematik och det kommer att finnas mycket att diskutera. Det kan dock ändå vara kul att kunna kolla upp begrepp som känns otydliga och det uppmuntras att ni söker upp ord ni inte förstår, för att fördjupa er förståelse. Det finns en mängd olika typer av klimatfiktion, och romanerna i den här studiehundledningen är bara ett urval. Därför kan det vara intressant att tillsammans diskutera vad som tycks utmärka klimatfiktion, och försöka definiera återkommande mönster. Kanske är ni intresserade av att läsa fler klimatfiktiva böcker när ni är klara med den här studiehundledningen?

Klimatfiktion är en beskrivning av litteratur som behandlar klimatförändringen och människans relation till naturen.

Hur läser man klimatfiktion?

Du behöver inte vara expert på litteratur eller klimatfrågan för att kunna leda en studiecirkel i ämnet. Det räcker med att du har ett nyfiket förhållningssätt till litteraturen och de andra deltagarnas perspektiv.

Att läsa klimatfiktiv kan vara både ångestladdat och lite svårt. För att på ett givande sätt kunna läsa och tolka klimatfiktiv kan det vara bra att tolka böckerna ur ett ekokritiskt perspektiv. Det handlar om att tolka litteratur på ett ekologiskt och miljömedvetet sätt. Ett ekokritiskt perspektiv är ett antagande om att kulturella yttringar påverkas av, och påverkar, den fysiska världen. Det är att ifrågasätta våra föreställningar om förhållandet mellan människa, natur och djur.²

Delvis handlar ekokritik om att utmana det som brukar kallas för antropocen, människans tidsålder.³ Litteratur kan bidra till att öppna nya perspektiv på människans plats i naturen, och i världens kretslopp. Böcker kan skildra naturens egen drivkraft, hur den växer, flödar och dör – samt synliggöra jordens biologiska mångfald och att människan bara är en av miljontals levande arter på vår planet. Livet på jorden är beroende av de levande organismernas och planetens eviga kretslopp.

Ett känt exempel på klimatfiktiv är Avatar-filmerna. Filmerna handlar om hur människor kommer till en främmande och avlägsen planet för att utvinna naturresurser. Handlingen utspelar sig i en dystopisk framtid där jorden har börjat bli obeboelig.⁴ Några soldater ställer upp på att åka ut i rymden för att kolonialisera och exploatera en ny planet. Filmerna synliggör hur människan utnyttjar sin omvärld för egen vinning.

Träffarna

Upplägg

Studiecirkeln består av fyra fasta träffar och tre bonusträffar, som ni kan lägga till som träff två, fyra och sex. Det går bra att välja en av bonusträffarna, eller alla tre. En rekommendation är att ni behåller den som heter ”Sista träffen” som sista träff, eftersom den syftar till att reflektera kring hur ni upplevt studiecirkeln.

Ni behöver träffas fyra gånger för att hinna lära känna varandra, öva er i att prata om läsning tillsammans – och framför allt för att hinna läsa alla tre verk i studiehandledningen. Men att lägga till fler bonusträffar kan bidra med en fördjupad förståelse för böckerna och klimatfiktiv.

Förberedelser till första träffen

Fundera på din nuvarande kunskap kring klimatförändringen och vår klimatpolitik, har du en tydlig åsikt eller uppfattning? Fastna inte för länge i detta utan fundera en stund, du behöver inte komma fram till något eller dela med dig av dina tankar under första träffen.

² Ekokritik är att studera litterära texter utifrån ett ekologiskt och miljömedvetet perspektiv. Ett antagande om att kulturella yttringar påverkas av och påverkar den fysiska världen. Ekokritiken är en tvärvetenskaplig forskningsriktning mellan litteraturvetenskap och naturvetenskap.

³ Antropocen härstammar från grekiskans ord för människa (antropos) och ny (cen), och betyder ”människans tidsålder”. Det beskriver en idé om att jorden har trätt in i en ny geologisk tidsålder, till följd av människans expansion på jorden, i naturen och atmosfären.

⁴ Dystopier skildrar en mörk och förfallen framtid. Genren är nära besläktad med science fiction. Det är en berättelse som tar plats i ett parallellt universum, eller i en snar framtid. Det finns krav på en viss trovärdighet i dystopier – ”det här hade kunnat hända”. Det finns många exempel på dystopier som inte är klimatfiktiv och dystopin uppstod som en motsats till utopin. Ett exempel på en känd dystopi är bokserien Hungerspelen av Suzanne Collins.

Fundera också på om du vill ge gruppdeltagarna möjlighet att introducera sig på något sätt. Det kan vara en bra idé för att lära känna varandra. Presentationen kan ske på följande vis:

- Låt alla presentera en karaktär ur en bok, film eller tv-serie som representerar dem. På vilket sätt representerar den här karaktären dig?
- Låt alla introducera sig med ett kort utdrag ur ett verk. Det kan vara ett stycke ur en bok, en sångtext, en dikt eller något annat. Om du väljer detta alternativ är det bra om du erbjuder dig att läsa upp texterna, om det är någon som föredrar att inte läsa högt inför andra.

Under första träffen presenterar du som cirkelledare verken som ni ska läsa under studiecirkeln. Det är **Där världen kallas skog** (1972) av Ursula K. Le Guin, **Minnet av vatten** (2012) av Emmi Itäranta, samt **Drömmen om ett träd** (2023) av Maja Lunde. Det finns korta presentationer av varje verk i handledningen. Det är också bra att tillsammans besluta om hur mycket tid ni vill ha mellan varje träff redan på det första mötet. På så sätt kan alla disponera sin läsning.

Första träffen

Avsätt två studietimmar till den första träffen (en studietimme = 45 minuter).

Under den första träffen är det bra att ge en kort introduktion till vad det innebär att vara med i en studiecirkel, gå igenom förväntningar och prata om vad ni i gruppen tycker är viktigt. Hur vill ni vara med varandra? Det kan vara bra att skriva ner vilka regler ni vill ha och era förväntningar på studiecirkeln. Ni kan då återkomma till dem under sista träffen. Exempel på regler kan vara att man inte avbryter varandra, att det inte finns några rätt och fel, och att alla åsikter ska respekteras.

Presentation

Ni kommer att få presentera er för varandra, till exempel genom att deltagarna på förhand tänkt ut en karaktär från en bok eller film som representerar dem (se "Förberedelser inför första träffen" för beskrivning). Ett annat sätt att presentera sig kan vara att berätta om en bok eller film som betytt mycket för en själv.

Vad är klimatfiktiv skönlitteratur?

Tillsammans i studiecirkeln kan ni diskutera vad som definierar klimatfiktion. Diskutera gärna varför det är viktigt att ses och diskutera litteratur om klimatförändringen. Om ni vill kan ni ta utgångspunkt i definitionen av klimatfiktion som presenterades ovan.

Den första övningen

Introducera metoden "Beskriva, tolka, tycka" som du hittar i avsnittet "Mer material". Ett förslag är att du skickar ut en kopia av metoden till alla i studiecirkeln inför första träffen. "Beskriva, tolka, tycka" är ett sätt att öva er i fördjupad läsning och inte fastna i att bara diskutera vad ni tyckte om en bok. Om ni bara har fokus på tycke och smak kan det bli svårare för er att ta till er en text som ni inte uppskattade.

När ni gått igenom "Beskriva, tolka, tycka" ska ni få öva på metoden genom att läsa en dikt. Ni ska applicera metoden på dikten **Strövtåg till hembygden** av Gustaf Fröding från 1896. Dikten kan tolkas som en hyllning till den värmländska naturen, men kanske går den också att tolka som ett uttryck för antropocentrism?⁵ Är naturen vacker för människans skull? Det går självklart bra att använda en annan dikt eller kort text som du själv väljer ut.

⁵ Antropocentrism är en filosofisk och etisk ståndpunkt att människan utgör universums centrum och att naturen står i människans tjänst. Människan tillskrivs ett högre värde än andra levande varelser. Idén har sina rötter i religion och tron på att människan är skapad i Guds avbild. Den tron har används för att legitimera människans överordning.

”Det är skimmer i molnen och glitter i sjön,
det är ljus över stränder och näs
och omkring står den härliga skogen grön
bakom ängarnas gungande gräs.

Och med sommar och skönhet och skogsvindsackord
står min hembygd och hälsar mig glad,
var mig hälsad! – Men var är min faders gård,
det är tomt bakom lönnarnas rad.

Det är tomt, det är bränt, det är härjat och kalt,
där den låg, ligger berghällen bar,
men däröver går minnet med vinden svalt,
och det minnet är allt som är kvar.

Och det är som jag såge en gavel stå vit
och ett fönster stå öppet däri,
som piano det ljud och en munter bit
av en visa med käck melodi.”

En person kan läsa dikten högt, eller så kan du på förhand skriva ut några exemplar. Alternativt kan du skicka en länk till dikten, den finns tillgänglig kostnadsfritt på nätet. På så vis kan alla läsa från till exempel telefonen, och det passar sig även om ni ses digitalt. Ett förslag är att ni gör en kort runda, där alla först får beskriva texten. Sedan gör ni en ny runda där ni tolkar texten. I den tredje rundan går ni igenom vad ni tycker om texten. I en fjärde runda kan ni diskutera hur texten kan tolkas ur ett ekokritiskt perspektiv. När ni diskuterar ska ni komma ihåg att det inte finns något facit – övningen är till för att ni ska träna er på att läsa på ett mer fördjupat sätt.

Presentera den första texten

En viktig uppgift under den första träffen är att presentera den första romanen som ni ska läsa. Berätta att boken finns både i inläst och tryckt format. Det är också bra att bestämma om ni vill träffas när ni läst ut boken, eller om ni vill ses tidigare och diskutera när ni bara har läst en bit?

Här följer ett exempel på hur du kan presentera **Där världen kallas skog**:

”Den första romanen heter **Där världen kallas skog** och är skriven av Ursula K. Le Guin. Verket utkom 1972 och handlar om hur ’Yumens’ från planeten ’Terra’, har kommit för att kolonialisera skogsplanetens Athshe. På planeten har militära makter hänsynslöst förslavat det fredliga urfolket Athsheanerna.”

Ni kan även ta en stund och prata om vad ni ska ha gjort till nästa gång. Hur kommer ni ihåg vad ni läst om det går ett tag innan det är dags för nästa träff? Ni kan till exempel stryka under, göra hundöron eller ta anteckningar. Inför läsningen och nästa träff är en rekommendation att ni tar med er några frågor. Frågorna är:

- Vem är berättaren?
- Vad handlar texten om?
- Var är vi?
- När är verket skrivet? Hur märks det?
- Vad gör verket till klimatfiktion?

- Är boken trovärdig eller inte?
- Förespråkar boken nerväxt eller teknikoptimism?⁶

Avsluta den första träffen

Avsätt tid i slutet av första träffen för att fånga upp vad gruppen tyckte om dagens träff. Vad har känts bra? Finns det något ni kan göra bättre till nästa gång? Det kan handla om lokalen ni sitter i, hur ni tagit pauser eller hur ordet fördelats. Det är viktigt att alla känner sig bekväma och trygga i gruppen.

Det är bra om du som cirkelledare berättar för alla att de är välkomna tillbaka till cirkeln vid nästa träff, även om någon inte har hunnit läsa det ni har kommit överens om. Det finns checklistor i slutet av handledningen, som du kan bocka av när ni gått igenom varje moment om du vill.

Kom ihåg att registrera närvaron i ABFs e-tjänst.

⁶ Nerväxt innebär att minska resurs- och energiförbrukningen och öka välmåendet. Det är en rörelse och teori som baseras på antikonsumistiska och antikapitalistiska idéer. En strävan bort från överkonsumtionen, då det inte är ekologiskt hållbar. Teknikoptimism syftar till en tilltro att teknisk utveckling kommer förbättra mänskligheten, höja livskvaliteten och lösa kritiska problem. Tekniken kommer hjälpa mot sådant som klimatförändringen, sjukdomar och sociala orättvisor.

Andra träffen

Avsätt två studietimmar för den andra träffen (en studietimme = 45 minuter).

När ni träffas den andra gången har alla i gruppen förhoppningsvis hunnit läsa Ursula K. Le Guins **Där världen kallas skog**. Kanske har nya tankar eller känslor kommit upp från det första samtalet?

Incheckning för den andra träffen

Inled den andra träffen med att repetera de praktiska ramarna och de gemensamma reglerna som ni satte upp under den första träffen. Därefter kan ni gå en kort runda där alla i gruppen får säga något om hur de har haft det sedan sist. Ett tips är att **inte börja med att prata om** vad ni tycker om boken. Börja i stället med att beskriva och tolka texten, innan ni berättar om era åsikter. Läs mer om det under ”Beskriva, tolka, tycka”.

Att diskutera klimatfiktio n utifrån verket Där världen kallas skog

Där världen kallas skog

För att fördjupa förståelsen för klimatfiktio n finns som sagt ekokritiken som ett teoretiskt ramverk. Här följer några konkreta frågor som ni kan diskutera efter att ha läst **Där världen kallas skog**:

- Vad kan ni säga om genren klimatfiktio n hittills? Vad i boken kan klassas som klimatfiktio n?
- Kan ni urskilja någon metafor i boken? Hur tänker ni att metaforiken kan relateras till vår egen värld?⁷
- Boken är över 50 år gammal. På vilka sätt kan förståelsen för boken ha förändrats över tid?
- På en skala mellan trovärdig och otrolig, var skulle **Där världen kallas skog** placera sig?
- På en skala mellan nerväxt och teknikoptimism, var skulle Där världen kallas skog placera sig?
- Finns det något stycke eller någon passage som du tyckte var extra intressant?
- Vad tyckte du om boken i sin helhet? Och vad får boken för poäng från 1–10?

Ni kan också diskutera litteraturen mer fritt utifrån punkterna som listas i ”Beskriva, tolka, tycka”. Men frågorna ovan är ett sätt att undvika att ni faller in i tycke och smak, och hjälper er att faktiskt diskutera klimattematiken.

⁷ En metafor är en bildlig liknelse eller omskrivning. Ett begrepp eller fenomen byts ut mot ett annat liknande begrepp eller fenomen. T.ex. ”Tid är pengar”, där tid jämförs med pengar för att betona tidens värde.

Avslutning av den andra träffen

Avsluta träffen med att presentera **Minnet av vatten** (2012) av Emmi Itäranta, som är boken ni ska läsa till nästa träff.

Här följer ett exempel på hur du kan presentera **Minnet av vatten**:

”I en dystopisk framtid har den globala uppvärmningen gjort sötvatten till en bristvara. Det nya landet Skandinaviska unionen ockuperas av Kina. Sjuttonåriga Noria Kaitio går som lärling hos sin far för att bli temästare och bara temästaren vet var de dolda sötvattenkällorna finns.”

Bestäm även om ni tycker att en hel bok per träff har känts rimligt, eller om ni vill ses oftare? Om ni har setts på en bonusträff kan ni fundera på om det kändes bra? Kanske behöver något ändras i ert upplägg inför nästa läsning. Behåll den sista träffen som den sista, men lägg gärna in bonusträffar om ni vill ses oftare!

Kom ihåg att registrera närvaron i ABFs e-tjänst.

Tredje träffen

Avsett två studietimmar för den tredje träffen (en studietimme = 45 minuter).

När ni träffas den tredje gången har alla i gruppen förhoppningsvis hunnit läsa Emmi Itärantas **Minnet av vatten**. Kanske har nya tankar eller känslor kommit upp från det senaste samtalet?

Incheckning för den tredje träffen

Inled den tredje träffen med att repetera de praktiska ramarna och de gemensamma regler ni satte upp under den första träffen. Efteråt kan ni gå en kort runda där alla i gruppen får säga något om hur de har haft det sedan sist. Ett tips är att **inte börja med att prata om** vad ni tycker om boken. Börja i stället med att beskriva och tolka texten, innan ni berättar om era åsikter. Läs mer om det under ”Beskriva, tolka, tycka”.

Att diskutera klimatfiktiv utifrån verket **Minnet av vatten**

För att diskutera romanen kan ni återvända till ekokritiken och ta hjälp av metoden ”Beskriva, tolka, tycka”. Här följer också några konkreta frågor ni kan diskutera efter att ha läst **Minnet av vatten**:

- Vad i boken kan klassas som klimatfiktiv?
- Utifrån de två böckerna ni har läst hittills, vad kännetecknar klimatfiktiv?
- Jämför **Minnet av vatten** med **Där världen kallas skog**, hur skiljer sig klimattematiken i böckerna?
- Finns det element som påminner om varandra?
- Boken är närmre 15 år gammal, på vilka sätt kan vår förståelse för den ha förändrats över tid?
- På en skala mellan trovärdig och otrolig, var skulle **Minnet av vatten** placera sig?
- På en skala mellan nerväxt och teknikoptimism, var skulle **Minnet av vatten** placera sig?
- Finns det något stycke eller någon passage som du tyckte var extra intressant?
- Vad tyckte du om boken i sin helhet? Och vad får boken för poäng från 1–10?

Ni kan också diskutera litteraturen mer fritt utifrån punkterna som listas i ”Beskriva, tolka, tycka”. Men frågorna ovan är ett sätt att undvika att falla in i tycke och smak, samt se till att ni faktiskt diskuterar klimattematiken.

Avslutning av den tredje träffen

Avsluta träffen med att presentera **Drömmen om ett träd** (2023) av Maja Lunde, som är boken ni ska läsa till nästa träff.

Här följer ett exempel på hur du kan presentera **Drömmen om ett träd**:

”Året är 2110 och Tommy bor med sin familj i Longyearbyen på Svalbard. Tommys farmor Louise är fröväktare över frövalvet på Svalbard. Verket är en berättelse om människans ansvar här på jorden, både som art och som individer.”

Diskutera gärna med varandra om upplägget fortfarande känns bra. Kanske behöver något ändras i upplägget inför nästa läsning? Behåll den sista träffen som den sista, men lägg gärna in bonusträffar mellan om ni vill ses oftare!

Kom ihåg att registrera närvaron i ABFs e-tjänst.

Sista träffen

Avsätt tre studietimmar för den sista träffen (en studietimme = 45 minuter).

Den sista träffen kan vara den fjärde träffen, om ni inte valt att lägga till en eller flera bonusträffar. En rekommendation är att ni beslutar om ni vill ha fler träffar innan ni genomför den sista träffen, eftersom den är till för att avrunda och utvärdera studiecirkeln.

Under den sista träffen kommer de fördjupande frågorna att handla om klimatfiktiv i sin helhet. Vad gör ett verk till klimatfiktiv? Hur kan man använda ekokritik? Varför är det viktigt och intressant med klimatfiktiv skönlitteratur?

Incheckning för den sista träffen

Precis som under de tre föregående träffarna är det bra att inleda med en runda för att fånga upp reflektioner från den senaste träffen och för att diskutera texten som ni läst till idag utifrån metoden ”Beskriva, tolka, tycka”.

Att diskutera klimatfiktiv utifrån verket Drömmen om ett träd

För att diskutera romanen kan ni återvända till ekokritiken och ta hjälp av avsnittet ”Beskriva, tolka, tycka”. Här följer också några konkreta frågor ni kan diskutera efter att ha läst **Drömmen om ett träd**:

- Jämför **Drömmen om ett träd** med de två tidigare böckerna. Hur skiljer sig klimatematiken åt?
- Finns det element som påminner om varandra?
- Hur tolkar ni Tommys idé om att jordbruksrevolutionen var början på människornas tidsålder och att frövalvet är slutet?
- Utifrån alla de tre verk ni läst, vad anser ni kännetecknar ett klimatfiktivt verk?
- På en skala mellan trovärdig och otrolig, var skulle Drömmen om ett träd placera sig?
- På en skala mellan nerväxt och teknikoptimism, var skulle Drömmen om ett träd placera sig?
- Vad tar ni med er från böckerna?
- Har du något stycke eller någon passage som du tyckte var extra intressant?
- Vad tyckte du om boken i sin helhet? Och vad får boken för poäng från 1–10?

Ni kan också diskutera litteraturen mer fritt utifrån punkterna som listas i ”Beskriva, tolka, tycka”. Men frågorna ovan är ett sätt att undvika att falla in i tycke och smak, samt se till att ni faktiskt diskuterar klimatematiken.

Reflektion: Vad är klimatfiktiv?

Nu har ni träffats några gånger och fördjupat er kunskap om klimatfiktiv – och ekokritik. Det kan vara intressant att återvända till diskussionen som ni hade under första träffen:

- Har er bild av genren klimatfiktiv förändrats under studiecirkeln?
- Stämde era förväntningar på litteraturen och genren? Eller var böckerna anorlunda än ni trott?

- Har ni lärt er något av era diskussioner? Har er förståelse för romanerna förändrats när ni diskuterat dem?
- Har läsningen förändrat er syn på relationen mellan människa, natur och djur?
- Hur har ni upplevt att läsa klimatfiktiv i relation till annan litteratur ni läst tidigare?

Avslutning av den sista träffen

Återvänd till förväntningarna ni skrev ned under den första träffen. Har de infriats, vad har ni lärt er? Vad tar ni med er från studiecirkeln och läsningen? Hur har ni upplevt genren klimatfiktiv? Blicka framåt tillsammans och diskutera hur ni vill att er fortsatta läsning ska se ut. Vad skulle ni vilja läsa framöver?

Kom ihåg att registrera närvaron i ABFs e-tjänst.

Bonusträffarna

Avsätt en till tre studietimmar per bonusträff.

Här följer några förslag på bonusträffar. Kanske vill ni träffas fler gånger under studiecirkeln? Kanske känner ni att en hel roman per träff är lite för mycket att hinna läsa och diskutera?

Ni bestämmer själva hur ni vill använda er av bonusträffarna. Ni kan följa instruktionerna noga eller inspireras av förslagen och utforma träffarna som ni vill.

Förslaget är att ni sprider ut bonusträffarna, så att de ligger **mellan** de ordinarie träffarna.

Bonusträff 1: Där världen kallas skog

När ni läst halva **Där världen kallas skog** kan ni ses och diskutera det ni har läst hittills. Var noga med att bestämma hur långt ni ska ha läst till bonusträffen. Att ses och diskutera boken en extra gång kan bidra till er gemensamma förståelse, och ni får samtidigt en chans att träffas igen och lära känna varandra bättre. Här följer några stödfrågor för att diskutera handlingen i **Där världen kallas skog**. Du hittar även några frågor som syftar till att diskutera klimattematiken, hur den har tagits sig uttryck hittills och hur det kan relateras till ett ekokritiskt perspektiv.

Människorna beskriver det inhemska folket "athsheanerna" som fredliga, men inte så smarta. Samtidigt går det att förstå att "athsheanerna" inte tycker att "yumens" är särskilt smarta heller. Bland annat ser de ner på människans relation till naturen och drömmar.

- Hur skulle ni beskriva relationen mellan människorna och athsheanerna?
- Hur skiljer sig människornas syn på naturen från athsheanernas?
- Hur tolkar ni människans behov att tukta naturen?
- På vilka sätt bryter **Där världen kallas skog** mot antropocen?
- Kan ni tillsammans hitta tio ord i boken som visar på att det rör sig om klimatfiktiv skönlitteratur?
- Har ni några frågor till varandra, kring något som känns otydligt eller som ni hade svårt att tolka?

Ni kan komma på fler frågor om det finns fler aspekter ni vill diskutera. Känn er fria att låta den här träffen vara ett tillfälle att sätta er in i klimatfiktion som genre.

Bonusträff 2: Minnet av vatten

Bonusträff 2 är till för att ses när ni läst halva roman nummer två, **Minnet av vatten**. Ni ses och diskutera det ni har läst hittills. Var noga med att bestämma hur långt ni ska ha läst till bonusträffen. Att ses och diskutera boken en extra gång kan bidra till er gemensamma förståelse, och ni får samtidigt en chans att träffas igen och lära känna varandra bättre. Den här bonusträffen kan också ses som ett tillfälle att fördjupa er kunskap om ekokritik. Därför finns det några rekommendationer på facklitteratur ni kan läsa till den här träffen, om ni är intresserade. I så fall är det viktigt att ni bestämmer vad ni ska ha läst innan den här träffen. Det är inget måste att ha läst facklitteraturen för att kunna genomföra Bonusträff 2.

Här följer några stödfrågor för att diskutera handlingen i **Minnet av vatten**, och fördjupa er kunskap om ekokritik.

Noria Kaitio ska bli temästare efter sin fars död, och har därför genomgått en mästarprovceremoni. Hon har även fått besöka de hemliga sötvattenskällorna och lära sig om vikten av att hushålla med sina resurser. Här är det människans behov av – och förhållande till, sötvatten som står i fokus.

- Hur kan temästarrollen relateras till en fråga om klass? Jämför gärna Norias och Sanjas situationer.
- På vilka sätt kan man säga att **Minnet av vatten** bryter mot antropocen?
- Kan ni tillsammans hitta tio ord i boken som visar på att det rör sig om klimatfiktiv skönlitteratur?
- Har ni några frågor till varandra, kring något som känns otydligt eller som ni hade svårt att tolka?

Om ni har läst facklitteraturen:

- Hur har det varit att läsa facklitteratur om ekokritik?
- Vad är ekokritik? Beskriv tillsammans och skriv gärna ner anteckningar som ni kan dela med varandra.
- Kan ni beskriva ekokritikens olika vågor och hur ekokritiken har utvecklats?
- Vad betyder begreppet **agens**? Och hur kan ni relatera begreppet till vattnets roll i boken?

Läs mer om ekokritisk läsning:

- ”Ekokritik”, ur Litteraturvetenskap II, av Marie Öhman, Studentlitteratur, 2020.
- ”The Ecocritical Insurgency.”, ur New Literary History, av Lawrence Buell, JSTOR, 1999.
- ”Att läsa för en hållbar värld – En introduktion till ekokritik”, ur Ekokritik – Naturen i litteraturen, en antologi, av Sven Lars Shultz, CEMUS, 2007.

Bonusträff 3: Drömmen om ett träd

Bonusträff 3 är till för att ses när ni läst halva roman nummer tre, **Drömmen om ett träd**. Ni ses och diskuterar det som ni har läst hittills. Var noga med att bestämma hur långt ni ska ha läst till bonusträffen. Att ses och diskutera boken en extra gång kan bidra till er gemensamma förståelse, och ni får samtidigt en chans att träffas igen och lära känna varandra bättre. Den här bonusträffen kan ni också se som ett tillfälle att diskutera annan litteratur ni har läst, men ur ett ekokritiskt perspektiv. Diskutera gärna litteratur som inte har en lika tydlig klimattematik. Här följer några stödfrågor för att diskutera handlingen i **Drömmen om ett träd**, och exempel på frågor att ställa om andra verk som inte är genreklassade som klimatfiktion.

- Vad betyder begreppet **biocentrism**? Och hur kan frövalvet förstås ur ett biocentriskt perspektiv?⁸
- Kan ni tillsammans beskriva de olika karaktärerna i boken? Vad tycker ni om karaktärerna hittills?
- På vilka sätt kan man säga att **Drömmen om ett träd** bryter mot antropocen?

⁸ Biocentrism är en etisk världsåskådning där allt levande utgör tillvarons centrum. Allt levande tillskrivs ett inneboende värde. Begreppet står i direkt motsats till antropocentrism.

- Hur kan man förstå att Drömmen om ett träd är en dystopi?
- Kan ni tillsammans hitta tio ord i boken som visar på att det rör sig om klimatfiktion?
- Har ni några frågor till varandra kring något som känns otydligt, eller som ni hade svårt att tolka?

Diskussion kring litteratur ur ett ekokritiskt perspektiv:

- Har ni hittat några nya eller oväntade klimatfiktiva verk?
- Kan alla texter läsas med ekokritiska glasögon? Vad kan man få syn på om man gör det?
- Hur påverkar ett ekokritiskt perspektiv er läsning?
- På vilka sätt kan litteraturen fungera som ett sätt att diskutera politiska frågor på ett mjukare sätt?
- Varför tror ni att det skrivs så lite klimatfiktion – trots att det är ett aktuellt problem i samhället?

Kom ihåg att registrera närvaron i ABFs e-tjänst.

Till cirkelledaren, fördjupning

Den här delen är ett stöd för dig som cirkelledare. Den innehåller praktiska tips när det gäller hur man leder en cirkel och förslag på upplägg.

Hur arbetar man i en studiecirkel?

Kanske har du varit cirkelledare tidigare – eller så har du själv gått en studiecirkel vilket medför att du känner till grundtanken. Men om du inte har tidigare erfarenhet av studiecirkel är det viktigt att du får en känsla för hur arbetet går till i en studiecirkel. Grundtanken är att alla i cirkeln delar med sig av sina kunskaper och alla lär sig tillsammans.

Demokrati och delaktighet är viktiga hörnstenar i en studiecirkel. Alla ska kunna påverka och känna sig delaktiga. Det arbetssättet gör att många upplever en studiecirkel som ett socialt givande, roligt och kreativt sätt att lära sig tillsammans.

Att tänka på innan cirkeln startar

Tillsammans med din kontakt på ABF går du igenom upplägget av studiecirkeln. Stäm av lokalen ni ska vara i och om det finns kunskap om deltagarna som är bra att ha med sig för dig som ledare. Kanske finns det sådant som kan vara värdefullt att veta om dina deltagare i förväg, exempelvis om de kommer från en och samma förening eller om de har anmält sig via ABF:s kursprogram som är riktat mot allmänheten, eller om de flesta verkar ha hittat till cirkeln via ABF:s kulturmagasin **Fönstret**.

Vad är viktigt att tänka på i rollen som ledare?

För dig som ledare gäller det att skapa ett generöst klimat där alla känner sig delaktiga. Eftersom en studiecirkel bland annat kännetecknas av tid för reflektion och frågor är det viktigt att du som ledare ger plats och tid för det. I början av varje träff bör du öppna för frågor från föregående träff och berätta om dagens arbete. I slutet av träffen är det viktigt att du lämnar tid för reflektion och frågor.

I grupper brukar det oftast finnas några som har lättare än andra att uttrycka sig och ta plats. Som ledare är det din uppgift att se till att alla som vill får delta i samtalen. Frågor som "Är det här något du känner igen?" eller "Nu vill jag höra hur du tänker" är inbjudande meningar till en person som sitter tyst.

En grupp utvecklas hela tiden och för en del tar det några träffar innan de känner sig trygg nog att delta i samtalen. Försök att uppmärksamma alla i gruppen, det är ett bra sätt att få deltagarna att känna sig sedda och är en viktig del av att skapa en bra gruppdynamik. Oftast är deltagarna nöjda, men det händer att någon ibland är missnöjd med ett gemensamt beslut. Det bästa du kan göra som ledare i det läget är att fråga varför personen inte är nöjd och sedan lyssna. Går konflikten inte att lösa kan det ändå skapa ett lugn i gruppen att du har lyssnat på den deltagare som känt sig missnöjd. Det gör att deltagaren känner sig sedd.

Ett samtalsklimat med högt i tak främjar förutsättningar för lärande. Att våga vara nyfiken, våga säga lite fel ibland och våga kasta sig in i diskussioner är utvecklande för hela gruppen. Som cirkelledare handlar ditt uppdrag om att öppna upp för ett gott klimat, skapa en god stämning i gruppen, likaväl som att vara kunnig i ämnet

som cirkeln behandlar. Du behöver inte kunna allt som ledare, eller allt om ämnet. Att själv visa att du behöver ta reda på saker och lära dig mer innebär att du skapar ett klimat i gruppen som säger att det är okej att inte veta allt.

Praktiska saker att tänka på

Det finns en hel del praktiska saker att tänka på som cirkelledare. Du ska fylla i den digitala närvarolistan på **ABF:s E-tjänst**. Se till att den tekniska utrustning som krävs för studiecirkeln finns tillgänglig och fungerar. Inför den första träffen är det extra viktigt att vara ute i god tid, så att deltagarna känner sig välkomna.

Ställ i ordning i lokalen, eller starta upp det digitala mötet i god tid innan de andra ska komma in. Försök sitta så att alla ser varandra. När ni lämnar lokalen ska den vara iordningställd. Kom också ihåg att tala om för deltagarna att det är ABF som arrangerar studiecirkeln. Om det är genom en organisation som cirkeln genomförs så talar du om att det är den organisationen i samarbete med ABF.

Vad är en arbetsplan?

När du planerar upplägget på studiecirkeln gör du en så kallad arbetsplan. Det är ett arbetsdokument som lägger en bra grund för att ni ska nå målet med er studiecirkel. Trots att du använder upplägget som finns i det här häftet är det viktigt att du stämmer av med deltagarna. Finns det alternativa upplägg? Andra önskemål? När gruppen har enats om arbetsplanen och när eventuella ändringar har gjorts så lämnar du en kopia till ABF.

Cirkelledarutbildning

Alla cirkelledare inom ABF ska gå en cirkelledarutbildning. Det första steget är ett introduktionssamtal. Det andra är den **Grundläggande cirkelledarutbildningen**, som omfattar minst fyra studietimmar. Efter det finns fördjupningskurser i till exempel **Studiecirkelns pedagogik och lärande**. Tala med din lokala ABF-enhet om du är intresserad av att gå en cirkelledarutbildning.

Studiecirkeln som en av tre verksamhetsformer

ABF har tre verksamhetsformer: studiecirkel, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram. I studiecirkeln deltar minst tre och högst tjugo deltagare, inklusive cirkelledaren. Cirkeln är på minst tre träffar med sammanlagt minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter). I annan folkbildningsverksamhet är formerna friare och flexibla, här finns prova-på-verksamhet, workshops, temakvällar, endags- och helgkurser. Kulturprogram framförs inför eller tillsammans med minst fem deltagare utöver studieförbundets ledare. Det kan vara föreläsningar, teaterföreställningar, konserter eller debatter. Ett kulturprogram ska pågå i minst 30 minuter och vara utformat så att det bidrar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke.

ABF är Sveriges största möjliggörare

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) är en del av arbetarrörelsen och Sveriges största studieförbund. Vi erbjuder studiecirklar, kurser, föreläsningar samt kulturarrangemang i alla landets kommuner. Sedan 1912 har ABF arbetat för att främja fri bildning och kultur över hela Sverige. Tillsammans med våra medlemsorganisationer och andra samverkande organisationer bidrar ABF till att skapa möjligheter för lärande, utveckling och gemenskap över hela landet.

Läs mer om ABF och hur du kan samarbeta på:
<https://www.abf.se/samarbeta-med-abf/>

Mer material

Verk som nämns i studiehandledningen

- ”Att läsa för en hållbar värld – En introduktion till ekokritik”, ur *Ekokritik – Naturen i litteraturen*, en antologi (2007), av Sven Lars Shultz, CEMUS.
- Avatar-filmserien, (2009–2025) regisserad och producerad av James Cameron.
- *Drömmen om ett träd*, (2023) av Maja Lunde.
- *Där världen kallas skog*, (1972) av Ursula K. Le Guin.
- ”Ekokritik”, ur *Litteraturvetenskap II* (2020), av Marie Öhman.
- *Hungerspelen*, (2008) av Suzanne Collins.
- *Minnet av vatten*, (2012) av Emmi Itäranta.
- ”Strövtåg till hembygden”, ur diktsamlingen *Stänk och flikar* (1896) av Gustaf Fröding.
- ”The Ecocritical Insurgency.”, ur *New Literary History* (1999), av Lawrence Buell.

Att prata om böcker: Beskriva, tolka och tycka

När vi pratar om böcker (eller filmer, musik, spel, teater, konst och annan kultur) är det lätt att vi fokuserar på vad vi tycker om boken eller texten. Givetvis är det spännande att höra vad andra tycker om en bok som man själv också har läst, men ibland kan det samtalet snabbt ta slut om man börjar med att prata om vad man tycker. Här kommer ett tips på hur man kan prata om böcker och andra texter på ett mer fördjupat sätt.

Börja med att tillsammans i gruppen beskriva texten. Försök att inte säga något om vad ni själva tycker eller tänker om texten, utan håll er bara till vad som står i texten och objektivt kan beskrivas. Här kan ni gärna gå ett varv i gruppen så att alla får komma till tals. Det kan vara sådant som:

- Längd
- Rytme
- Tempo
- Ordval/meningar/språk
- Uppprepningar/rim
- Berättarperspektiv
- Metaforer, bilder och liknelser
- Miljö
- Karaktärer
- Karaktärers motiv
- Karaktärers utveckling
- Handling
- Tid
- Plats
- Teman
- Konflikter

Därefter fokuserar ni på att tolka texten. Det gör ni genom att prata om vad ni tror att texten vill förmedla. Här kan det vara bra att prata fritt, för att hjälpa varandra med tolkningen. Påpeka gärna här att ni inte är ute efter ett rätt svar (eller ens ett svar, ofta kan en text tolkas på flera olika sätt). Det kan vara sådant som:

- Bilder eller motiv – som kan vara metaforer för något annat, men inte behöver vara det.
- Referenser till andra texter, verk eller händelser som gör att textens betydelse ändras eller fördjupas.
- Jämför gärna de tre verken med varandra, likheter och skillnader.
- Hitta teman i handlingen som inte står med uttryckligen i texten, utan måste läsas mellan raderna.

Exempel: Ett exempel på hur ekokritiken har använts är i moderna tolkningar av natursvärmande lyrik.⁹ Under 1800-talsperioden romantiken var det vanligt med nationalromantik och ett svärmande för hembygden. Ofta tillskrevs naturen mänskliga egenskaper för att upphöja dess värde. Men i dag kan vi ifrågasätta varför människan är mer värdefull än natur och djur. Ett exempel på den typen av lyrik är Gustaf Frödings **Strövtåg till hembygden** från 1896.

Efter att ni har beskrivit och tolkat texten kan ni gå vidare till att berätta om vad ni tycker om texten. Gå gärna en runda där alla får säga något kort om vad de tycker om texten innan ni diskuterar fritt. Uppmana deltagarna att försöka att förklara vad det är som gör att de tycker om, eller inte tycker om, något i texten. Påpeka gärna att alla inte kommer att tycka lika, men att det är viktigt att respektera varandras åsikter.

⁹ Lyrik är närmast synonymt med dikt. Lyrik är ofta skriven efter en viss rytm eller ett mönster, så kallat på vers. Genren är sedan antiken en av skönlitteraturens huvudgenrer.

Appendix – Checklistor

I det här avsnittet finns checklistor som ni kan följa i studiecirkeln, för att hålla koll på att ni får med alla moment av träffarna. Det är inget måste, utan till som ett stöd vid behov.

Första träffen, checklista

Bocka av när ni har gått igenom punkten!

- Hälsa alla välkomna och gör en presentationsrunda (10 minuter)
- Informera om studiecirkelns upplägg, tider och kontaktvägar vid frånvaro (5 minuter)
- Kom överens om gemensamma regler för studieträffarna (5 minuter)
- Låt alla presentera sina förväntningar och förhoppningar, skriv ner dessa för att kunna återvända till vid sista träffen (10 minuter)
- Introducera syftet med studiecirkeln: läsa och diskutera klimatfiktiv skönlitteratur (15 minuter).

Diskutera frågorna:

 - Vad kan klimatfiktion tänkas vara?
 - Varför vill du läsa klimatfiktion?
 - Varför är det viktigt att diskutera klimatfiktiv skönlitteratur?
 - Vad är ekokritik?
- Gå igenom metoden ”Beskriva, tolka, tycka” (10 minuter)
- Gör övningen: Läs dikten **Strövtåg till hembygden** av Gustaf Fröding enligt metoden (15 minuter)
- Prata om boken som ni ska läsa till nästa gång och var den finns att läsa/lyssna på (10 minuter)
- Gå igenom frågorna ni ska ställa er under läsningen och tipsa varandra om hur ni ska minnas vad ni läst till nästa träff (10 minuter):
 - Vem är berättaren?
 - Vad handlar texten om?
 - Var är vi?
 - När är verket skrivet? Hur märks det?
 - Vad gör verket till klimatfiktion?
- Kort avrundning på slutet: Vad kändes bra och vad kan förbättras till nästa träff? (10 minuter)
- Registrera närvaron i ABFs e-tjänst

Andra träffen, checklista

Bocka av när ni gått igenom!

- Repetera praktiska ramar och gemensamma regler (5 minuter)
- Gör en ”check in”-runda där alla får säga hur de mår och något de tar med sig från läsningen (15 minuter)
- Ha en runda där ni beskriver verket (20 minuter)
 - Vem är berättaren?
 - Vad händer i texten?
 - Var är vi?
- Ha en runda där ni diskuterar verket (20 minuter)
 - Vad handlar boken om?
 - Finns det metaforer i boken? Hur kan metaforiken relateras till vår egen värld?
 - Känns berättelsen realistisk och trovärdig, varför/varför inte?
 - Vad i boken kan förstås som klimatfiktion?
- Ha en runda där ni tolkar verket (20 minuter)
 - Boken är över 50 år gammal, på vilka sätt kan förståelsen för den ha förändrats över tid?
 - Vad kännetecknar klimatfiktion? Utgå från handling, tema, motiv, perspektiv osv.
 - På en skala mellan trovärdig och otrolig, var skulle **Där världen kallas skog** placera sig?
 - På en skala mellan nerväxt och teknikoptimism, var skulle **Där världen kallas skog** placera sig?
- Efter det kan ni ha en kort stund där ni diskuterar vad ni tyckte om verket (5 minuter)
 - Har du något stycke eller någon passage som du tyckte var extra intressant?
 - Vad tyckte du om boken i sin helhet? Och vad får boken för poäng, från 1–10?
- Ha en avslutning där du som cirkelledare presenterar nästa roman och ni tillsammans checkar av upplägget på bokcirkeln (5 minuter)
- Registrera närvaron i ABFs e-tjänst

Tredje träffen, checklista

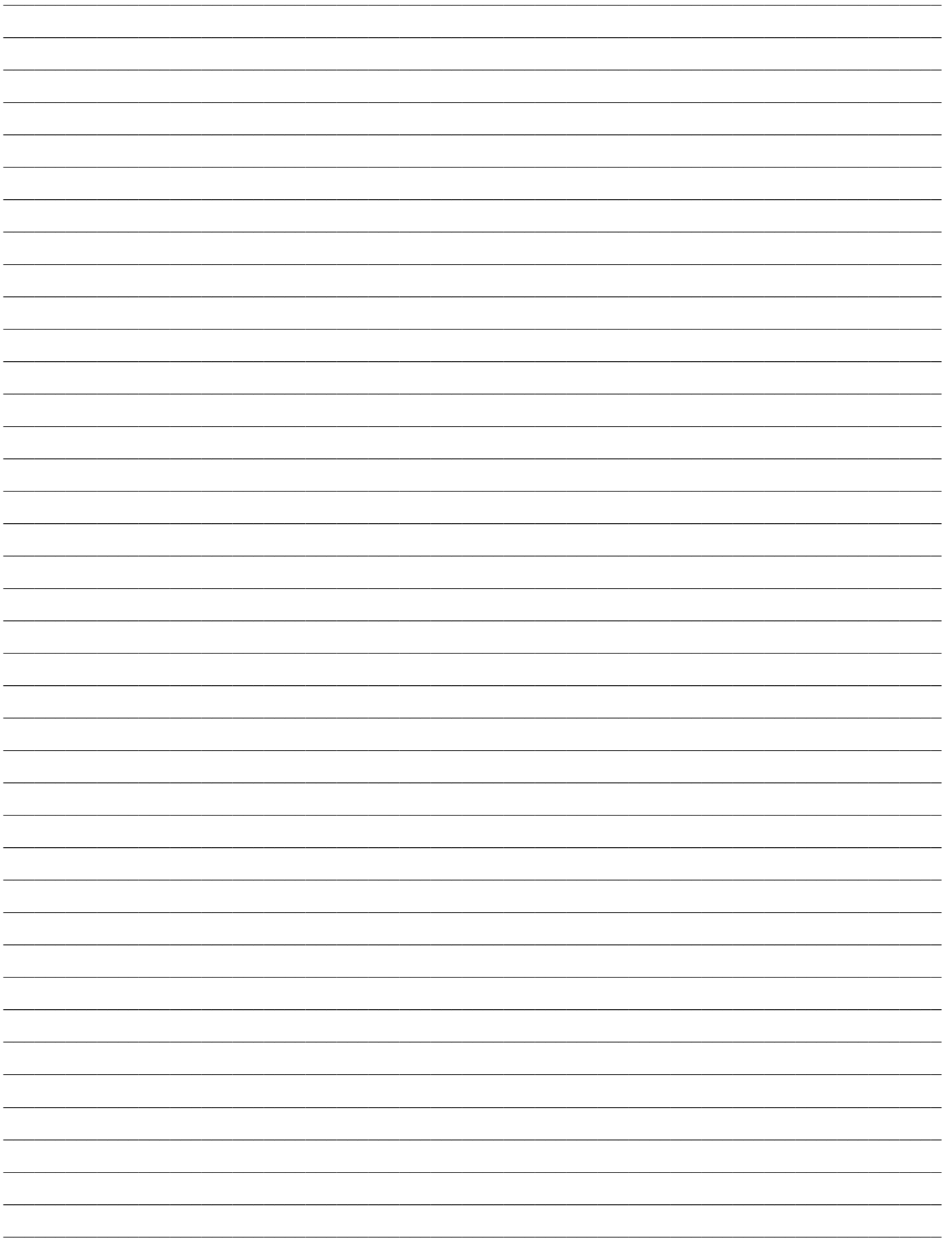
Bocka av när ni gått igenom!

- Repetera praktiska ramar och gemensamma regler (5 minuter)
- Gör en ”check in”-runda där alla får säga hur de mår och något de tar med sig från läsningen (15 minuter)
- Ha en runda där ni beskriver verket (20 minuter)
 - Vem är berättaren?
 - Vad händer i texten?
 - Var är vi?
- Ha en runda där ni diskuterar verket (20 minuter)
 - Vad handlar texten om?
 - Finns det metaforer i boken? Hur kan metaforiken relateras till vår egen värld?
 - Vad i boken kan förstås som klimatfiktion?
- Ha en runda där ni tolkar verket (20 minuter)
 - Utifrån de två böckerna ni har läst hittills, vad kännetecknar klimatfiktion?
 - Jämför Minnet av vatten med Där världen kallas skog, hur skiljer sig klimattematiken?
 - Finns det element som påminner om varandra?
 - På en skala mellan trovärdig och otrolig, var skulle **Minnet av vatten** placera sig?
 - På en skala mellan nerväxt och teknikoptimism, var skulle **Minnet av vatten** placera sig?
- Efter det kan ni ha en kort stund där ni diskuterar vad ni tyckte om verket (5 minuter)
 - Har du något stycke eller någon passage som du tyckte var extra intressant?
 - Vad tyckte du om boken i sin helhet? Och vad får boken för poäng, från 1–10?
- Ha en avslutning där du som cirkelledare presenterar nästa roman och ni tillsammans checkar av upplägget på bokcirkeln (5 minuter)
- Registrera närvaron i ABFs e-tjänst

Sista träffen, checklista

Bocka av när ni gått igenom!

- Repetera praktiska ramar och gemensamma regler (5 minuter)
- Gör en ”check in”-runda där alla får säga hur de mår och något de tar med sig från läsningen (15 minuter)
- Ha en runda där ni beskriver verket (20 minuter)
 - Vem är berättaren?
 - Vad händer i texten?
 - Var är vi?
- Ha en runda där ni diskuterar verket (20 minuter)
 - Vad handlar texten om?
 - Vad i det här verket kan förstås som klimatfiktion?
 - Hur tolkar ni Tommys idé om att jordbruksrevolutionen var början på människornas tidsålder och att frövalvet var slutet?
- Ha en runda där ni tolkar verket (20 minuter)
 - Jämför Drömmen om ett träd med de två tidigare böckerna. Hur skiljer sig klimatematiken åt?
 - Finns det element som påminner om varandra?
 - Utifrån de tre verk ni läst, vad kännetecknar klimatfiktion?
 - Finns det element som påminner om varandra?
 - På en skala mellan trovärdig och otrolig, var skulle **Drömmen om ett träd** placera sig?
 - På en skala mellan nerväxt och teknikoptimism, var skulle **Drömmen om ett träd** placera sig?
- Efter det kan ni ha en kort stund där ni diskuterar vad ni tyckte om verket (10 minuter)
 - Har du något stycke eller någon passage som du tyckte var extra intressant?
 - Vad tyckte du om boken i sin helhet? Och vad får boken för poäng, från 1–10?
- Fördjupa diskussionen (25 minuter):
 - Har er bild av genren klimatfiktiv förändrats under studiecirkeln?
 - Stämde era förväntningar på verken? Eller var de annorlunda än ni trott?
 - Har ni lärt er något av att diskutera litteraturen med varandra? Har er förståelse för romanerna förändrats när ni har diskuterat dem?
 - Har läsningen förändrat er syn på relationen mellan människa, natur och djur?
 - Hur har ni upplevt det att läsa klimatfiktiv i relation till annan litteratur ni läst tidigare?
- Blicka framåt (15 minuter):
 - Hur kommer er fortsatta läsning se ut?
 - Vad skulle ni vilja läsa framöver? Antingen tillsammans eller på egen hand.
- Registrera närvaron i ABFs e-tjänst

Att läsa klimatfiktiv skönlitteratur är en handledning till en studiecirkel på temat klimatfiktiv skönlitteratur och ekokritik. Handledningen har tagits fram av Majken Rosenberg, litteraturvetarstudent från Uppsala universitet, i samarbete med ABF och ABF:s kulturmagasin Fönstret. Studiecirkeln vänder sig till dig som är intresserad av klimatfrågor och vill lära dig mer om människans relation till naturen. Den är också till för dig som vill bredda din läsning tillsammans med andra. I handledningen finns förslag på upplägg för mellan fyra och sju träffar. Ni väljer själva hur många gånger ni vill träffas och hur ni vill samtala kring verken ni läser.

Trevlig läsning!

Gå en cirkel hos ABF och lär dig tillsammans med andra!

www.abf.se